

Basisinkomen

Enkele jaren geleden is in de media de discussie geopend over het ontwikkelen van een basisinkomen. Het is al jarenlang bekend dat de steeds meer oprukkende automatisering en robotisering uiteindelijk zullen leiden tot structurele werkeloosheid. Deze vorm van structurele werkeloosheid heeft niets te maken met een laag conjunctuur in de economie die normaliter gevolgd wordt door een hoog conjunctuur. Werkeloosheid die bedoeld wordt in relatie tot het creëren van een basisinkomen, is werkeloosheid die blijvend is en derhalve het gevolg is van blijvende veranderingen binnen ons economisch stelsel.

Gezien de koppeling van het basisinkomen aan de (mate van) werkeloosheid, is het allereerst van belang te kijken naar het huidige werkeloosheids % in Nederland. Dit % ligt in Nederland lager dan in de andere EU landen. Dat is een gunstige ontwikkeling. Het door het CBS gestelde werkeloosheids % ligt in Nederland op dit moment op ongeveer 6.4 %. In werkelijkheid ligt dit % echter fors hoger, waarschijnlijk rond de 7 %. Waarin zit dit verschil? Wij hebben in Nederland op dit moment bijna 1 miljoen ZZP ers. Een ZZP er die enkele uren per week werkt, wordt niet meer als werkeloze gezien. Bekend is dat een groot gedeelte van de 1 miljoen ZZP ers, per week veel minder werkt dan ze zouden doen als ze binnen een regulier dienstverband zouden werken. Hier zit dus een fors stuk verborgen werkeloosheid. Daarnaast hebben als gevolg van de crisisjaren veel moeilijk plaatsbare werkelozen de afgelopen jaren de hoop laten varen nog ooit aan werk te komen en hebben zich teruggetrokken uit het arbeidsproces. Nu de economie aantrekt, meldt een gedeelte van hen zich weer op de arbeidsmarkt, hetgeen leidt tot verhoging van de werkeloosheid.

Nu weer terug naar het basisinkomen. De voortschrijdende automatisering en robotisering, leidt tot blijvende werkeloosheid. De meeste deskundigen op dit terrein zijn het hiermee eens. Zij stimuleren dan ook de discussie over het basisinkomen.

Wat is een basisinkomen? Een basisinkomen is een maandelijks uitkering, waar geen reguliere, betaalde werkprestatie tegenover staat. Het creëren van een basisinkomen betekent dat elke werkende de keuze heeft tussen regulier betaald werk of een uitkering zonder werkprestatie.

Deze discussie wordt niet alleen in Nederland gevoerd. Op 5 juni dit jaar zal in Zwitserland gestemd worden over een “onvoorwaardelijk basisinkomen”. In Nederland is de Vereniging Basisinkomen(VBI) een warm voorstander van een dergelijk inkomen. In Finland wordt gepleit voor experimenten op dit gebied.

Onder “onvoorwaardelijk basisinkomen” wordt meestal het volgende verstaan:

- het uit te keren bedrag moet zodanig zijn dat je er van kunt leven
- het basisinkomen wordt altijd aan één persoon uitgekeerd, dus niet aan een gezin of huishouden
- het wordt gezien als een soort mensenrecht, dus zonder werkverplichting of inkomenstoets

Een belangrijke vraag is of de invoering van een basisinkomen de verhouding tussen werkenden en niet-werkenden zal verslechteren. Velen vrezen daarvoor, maar ik denk dat het meevalt. Uit recent onderzoek naar werken op hogere leeftijd is gebleken dat steeds meer mensen na hun pensioengerechtigde leeftijd willen blijven doorwerken. Deze mensen zullen de invoering van het basisinkomen verwelkomen, omdat daardoor de kans toeneemt dat zij na hun pensioengerechtigde leeftijd kunnen blijven werken. Iedereen tevreden dus.

Een andere belangrijke vraag is de financiering van het basisinkomen. Daar is nog geen ervaring in opgedaan. In elk geval zullen bijstands- en WW gelden daarvoor aangewend kunnen worden., maar dit is waarschijnlijk onvoldoende. Er is op dit moment ook nog weinig bekend over de vraag hoeveel mensen zullen kiezen voor een basisinkomen. De discussie zal dus nog wel even duren.

Henk Geene